

به ترتیب الفبا (با در نظر گرفتن حرف اول و دوم و سوم) خواهد بود و پس از پایان آنچه گردآمده، فهرستهای فنی و موضوعی آن ارائه خواهد شد. مسؤلان کتابنامه از تجربه ها و رهنمودهای کتابشناسان و مراکزی که بدین مهم اشتغال دارند، بهره گرفته و می گیرند و به لحاظ گستردگی دامنه تحقیق و جایگاه والای این پژوهش که در آستانه قرآن و برای خدمت به فرهنگ قرآنی است، چشم به راه یاری قرآن پژوهان، کتابشناسان و آگاهان از فن اطلاع رسانی هستند.

دفتر کتابنامه بزرگ قرآن امیدوار است با بهره‌وری از راهنماییها و یاریهای پژوهشیان، فهرستی کارآمد و سودمند و شایسته قرآن را عرضه کند.

۲. تاریخ اجتماعی - فکری شیعیان اثنی عشری

هند

سید اطهر عباس رضوی

ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی (واحد ترجمه) ارتباط دیرینه فرهنگی ایران و هند، تأثیر و تأثرات متقابل علما و اندیشوران حوزه های علمیه این دو منطقه، از جمله مسائلی است که در این کتاب به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است. مؤلف محترم که از متفکران و نویسندگان برجسته آن دیار است با بررسی محققانه، وضع شیعیان هند، تألیفات آنان در فلسفه، ادبیات و علوم دیگر، شرح زندگانی عالمان آنجا، مراسم عزاداری و دیگر مسائل اجتماعی و فرهنگی آن کشور را با حوصله شایان تقدیری تحقیق کرده و اثر سودمند و کارآمدی را سامان داده است.

۱. کتابنامه بزرگ قرآن کریم

طرح و اجزای دانشگاه امام صادق (ع)

از آن زمان که تاریخ به وجود آمده است، در همه عالم کتابی شناخته نشده است که به اندازه قرآن یا نزدیک به آن، شرح و تفسیر نگاشته شده و یا درباره آن کتاب تصنیف شده باشد.

آنچه آمد، نوشته متفکر مصری، صادق رافعی است؛ و راستی نیز چنین است. اکنون کتابشناسی و شناسایی مرجع پژوهش از اهمیت بسیار والایی برخوردار است و جامعه علمی و فضای پژوهشی ما نیز کم کم به اهمیت و نقش شگرف آن پی می برد. تحقیقات عالمان درباره کتاب الهی پیشینه بسیار کهنی دارد و اکنون که ابعاد دانشها گسترده و فضای پژوهش نیز بسیار وسیع شده است، دامنه بحث و کاوش درباره قرآن مجید نیز بسیار فراخ تواند بود. برای سامان دادن پژوهشهای گونه گون درباره قرآن، یکی از مقدمات لازم، شناسایی منابع کار و پژوهشهای دیگران است. دانشگاه امام صادق (ع) با توجه به اهمیت این کار، تحت ریاست عالی حضرت آیت الله مهدوی کنی و با همت جناب آقای بکائی و با همکاری تنی چند از استادان و دانشجویان آن دانشگاه و نیز فاضلان حوزه علمیه قم، طرح کتابنامه بزرگ قرآن کریم را پی نهاده است که اکنون بیش از یکسال است با تمام توان در این جهت می کوشد.

محدوده پژوهش، تمام تحقیقات و بررسیهای قرآنی است در طول تاریخ فرهنگ اسلامی. منابع آن، فهرستهای کتابهای خطی، چاپی، کتابنامه ها و آثار رجالی و شرح حالنگاری. آثاری که فیش برداری شده و بررسی می شود

ژرفایی، استواری و نقد و بررسیهای پژوهشگرانه عدیم النظیر دانسته اند (الذریعه، ج ۵، ص ۲۷۷). جواهر مکرر به چاپ رسیده است و چاپ ۴۳ جلدی آن که به همت تنی چند از استادان و محققان تصحیح و تحقیق شده است نیز بارها در ایران و لبنان چاپ و منتشر شده است. با این همه جواهر به چاپی منقح، روزآمد، با تخریج اقوال و آراء و فهرس فنی و دیگر امور لازم، نیازمند است. خوشبختانه مدتهاست کار پژوهش و تصحیح آن در مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی با شرکت بیش از ۲۵ تن از فاضلان و محققان آغاز شده است.

شیوه تحقیق

کار تصحیح و پژوهش این کتاب در تمام مراحل، گروهی انجام می پذیرد؛ بدین سان:

الف) ویرایش متن، علامت گذاری بر اساس اصول و قواعد دقیق.

ب) مقابله و تصحیح متن بر اساس نسخه های معتمد و نسخه های چاپی.

ج) استخراج آیات، احادیث و ارجاع به منابع کهن همچون: کتب اربعه و دیگر منابع حدیثی و ضبط دقیق اختلافها و ارجاع به مصادر و نشان دادن مواضع آنها.

د) استخراج اقوال. در این بخش تمام اقوال - مصرح و غیر آن - استخراج می شود؛ مانند اینکه در متن آمده باشد قیل، فی محل ...، به قال بعض الفقهاء و ...

در جواهر، گاهی نسبتهایی دیده می شود که با متن اصلی همخوانی ندارد. در این موارد متن مرجع، عیناً در پانویس خواهد آمد.

ه) توضیح اصطلاحات، لغت‌های مشکل، اماکن، قبایل و ...

و) تنظیم انواع فهرست:

- ۱) فهرست ترتیبی موضوعات، ۲ - فهرست الفبایی،
- ۳ - فهرست جایها، تبارها، ۴ - فهرست روایات، ۵ -
- فهرست آیات، ۶ - فهرست اشعار و امثال، ۷ -

مؤلف برای سامان دادن به پژوهش خود، از دهها منبع کهن بهره گرفته و در جستجو از منابع از آثار خطی، میکروفیلیمهای کتابخانه ها و مراکز مهم علمی جهان و نیز کتابخانه های شخصی مانند کتابخانه مولانا سید علی ناصر عبقاتی در نصیر لکنه درخ نورزیده است.

استفاده از منابع و متون اصیل تشیع مانند: رجال کشی، فهرست شیخ، رجال نجاشی و آثار ارزشمند دیگری چون آثار الخوائین، تذکرة الملوك، بساطین السلاطین، مآثر العلماء و ... بر اهمیت و استواری مطالب کتاب افزوده است.

این کتاب در دو جلد و به زبان انگلیسی، مجموعاً در ۱۳۵۰ صفحه به سال ۱۹۸۶ به همت انتشارات «دارالمعرفه» در استرالیا به چاپ رسیده است. ترجمه کتاب را، واحد ترجمه و روابط بین الملل، مرکز تحقیقات و مطالعات اسلامی وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم به عهده دارد.

۳. جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

شیخ محمد حسن نجفی

تحقیق مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی، وابسته به دفتر

تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

جواهر الکلام، اثر جاودانه و گرانقدر شیخ الفقهاء و المجتهدین مرحوم شیخ محمد حسن نجفی - که اینک از مهمترین و متداولترین منابع فقیهان در بحثهای عالی اجتهاد است - مشهورتر از آن است که نیازمند تعریف و توضیح باشد. بسیاری از فقیهان، عالمان و پژوهشگران از جمله، علامه عالیقدر شیخ آقا بزرگ تهرانی آن را در گستردگی،

اصطلاحات همراه با توضیح، ۸- اعلام و رجال، ۹- قواعد فقهی که مورد استناد واقع شده است، ۱۰- مصادر تحقیق، ۱۱- کتابهای یاد شده در متن، ۱۲- فهرست واژه های توضیح داده شده در متن و پانویس نسخه ها:

۱- نسخه ای معتمد (به جز خمس، صوم، حج، جهاد، امر به معروف) که بین سالهای ۱۲۵۷-۱۲۶۵ نگاشته شده است. این نسخه به همت یکی از برجسته ترین شاگردان مؤلف با نسخه مصحح مؤلف مقابله و تصحیح شده، مؤلف بزرگوار بر آن بلاغی نگاشته است که نشان دهنده علاقه خاص صاحب کتاب به شاگرد است.

۲) این نسخه نیز به همت یکی دیگر از شاگردان برجسته مؤلف بین سالهای ۱۲۴۹-۱۲۵۴ کتابت شده است. در آغاز جزیی از آن اجازه اجتهاد صاحب جواهر به این شاگرد و نیز اجازه تصرف در امور حسبه به خط و مهر صاحب جواهر دیده می شود.

۳) نسخه ای کامل نگاشته شده در حیات مؤلف، با دقت تمام که در پایان اجزاء آمده است: «بلغ مقابله علی نسخه المصنف سلمه الله تعالی» و یا «بلغ مقابله و تصحیحاً علی نسخه المؤلف متعنا الله ببقائه بحق محمد و آله ...»

۴) نسخه ای حاوی کتاب زکاة، خمس، صوم نگاشته شده به سال ۱۲۳۱.

۵) نسخه کامل نگاشته شده بین سالهای ۱۲۵۵-۱۲۶۵ و مقابله شده با نسخه مؤلف با نظارت و اشراف جمعی از شاگردان وی.

بخش عظیمی از کار مقابله، تحقیق و تخریج این کتاب پایان یافته و پیش بینی می شود که با تحقیقی گسترده در ۶۰ جلد عرضه شود. مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی، اظهار امیدواری کرده است که جلد اول آن را در آینده ای نزدیک برای اظهار نظر فقیهان و محققان عرضه کند و با بهره وری از نقدها و دیدگاههای استادان در هر چه بهتر عرضه کردن این اثر گرانسنگ بکوشد.

۴. المعجم المفهرس لألفاظ من لایحضره

الفقیه

محمدی

«کتاب من لایحضره الفقیه» معروفترین و بزرگترین کتاب شیخ صدوق است. این یکی از «کتب اربعه» و در مجموعه های حدیثی از جایگاه بلندی برخوردار است. علامه بحر العلوم می گوید:

«برخی از بزرگان فقها احادیث «من لایحضره الفقیه» را با توجه به برتری قدرت حفظ و حسن ضبط صدوق در روایت و تأخر آن از «کافی» و نیز از آن روی که صدوق، صحت احادیث کتاب را ضمانت کرده است و ... بر کافی ترجیح می داده اند (رجال بحر العلوم، ج ۳، ص ۳۰۰).

«کتاب من لایحضره الفقیه» بر اساس شمارش صاحب حدائق «۵۶۶ باب و ۵۹۶۳ حدیث» دارد. از این احادیث ۳۹۱۳ حدیث آن مسند و ۲۰۵۰ حدیث آن مرسل است. (لؤلؤة البحرين، ص ۳۹۵) جناب آقای محمدی با توجه به اهمیت و عظمت کتاب و در جهت سهل الوصول ساختن مطالب و محتوای آن به تنظیم و تألیف واژه یابی دقیق و استوار با ویژگیهای زیر، همت گماشته اند:

تمام واژه های حدیث آمده و سعی شده است که جمله ها تام و مفید و به اصطلاح «یصح السکوت علیها» باشد. آدرسها بر مبنای جلد، صفحه، باب و حدیث مسلسل تنظیم گردیده است. آیات مستشهده کتاب، جداگانه فهرست شده و به عنوان ضمیمه خواهد آمد. کارآمدی و سودمندی این فهرست برای پژوهشگران روشن است.

است:

۱) نسخه ای نگاشته شده به تاریخ ۱۱۹۱ هجری (۲) و نسخه دیگر، نگاشته شده به تاریخ ۱۳۱۲ هجری که این هر دو نسخه از گنجینه کتابهای خطی آستان قدس است.

در تحقیق کتاب، آیات و روایات استخراج شده و روایت با ارجاع به کهنترین منابع ثبت و ضبط می شوند. توضیح رجال اسناد، واژه های دیرپاب متن احادیث و ویرایش و تنظیم دقیق متن نیز از جمله تلاشهای محققان است.

مراحل استخراج، مقابله، و تصحیح کتاب به پایان رسیده است و اینک تحقیق نهایی آن مراحل پایانی را می گذراند.

۶. حلیة الأبرار فی احوال النبی و اوصیائه الأطهار

سید هاشم بحرانی

تحقیق بنیاد معارف اسلامی قم

حلیة الأبرار از آثار گرانقدر و شایان توجه مرحوم علامه سید هاشم بحرانی است که در ۱۳ «منهج» به شرح زندگانی پیامبر و ائمه اطهار پرداخته و حاوی حدود ۲۳۰۰ حدیث است. «منهج» در شرح حال پیامبر بزرگوار - ص - که در هفتاد باب تنظیم شده است و منهجهای دیگر با ابواب بسیار، گزارشگر زندگی ائمه - ع - هستند، تا «منهج سیزدهم» که درباره امام زمان - ع - است با پنجاه و چهار باب.

این کتاب به سال ۱۳۹۷ در قم منتشر شده است. اما چاپ منقح و چشم نواز و استوار آن، اینک با تصحیح و تحقیق عالم وارسته حضرت حجة الإسلام والمسلمین حاج شیخ غلامرضا مولانا بروجرودی و همت بنیاد معارف اسلامی در دست اقدام و نشر است.

کتاب بر اساس نسخه های معتمد و ارزشمند از کتابخانه های غرب همدان، آستان قدس و فیضیه، مقابله،

می دانیم که از جمله چاپهای معروف و متداول «من لا یحضر» یکی چاپ چهار جلدی آن به تصحیح و تحقیق سید حسن خراسان است که به همت «دارالکتب الإسلامیه» نشر یافته و بارها در ایران و بیروت افست شده است. دیگر، چاپ منقح و دقیق استاد علی اکبر غفاری است که از سوی «دفتر انتشارات اسلامی» در قم افست شده است. آقای غفاری با دستگیری تنی چند از عالمان، آن را ترجمه و برخی از روایات را شرح کرده و در ۶ جلد منتشر نموده اند. با این معجم از تمام این چاپها و نیز شرح مهم و سودمند مولی محمد تقی مجلسی (مجلسی اول) - که «روضه المتقین» نام دارد - می توان بهره برد.

تنظیم واژه ها بر اساس مواد کلمات است، که تمام واژه ها به ترتیب ویژه ای پس از ضبط ماده آمده است. معجم جناب محمدی دقیق و کارآمد است. امیدواریم نشر آن دیری نپاید و در آینده ای نزدیک در اختیار محققان قرار گیرد.

۵. الهدایة القرآنیة الی الولاية الامامیة

سید هاشم بحرانی

تحقیق واحد تحقیقات بنیاد بعثت

این کتاب - چنانکه از نام آن پیداست - تفسیر و تبیین آیاتی است درباره ولایت و امامت ائمه - ع - مؤلف، این کتاب را پس از «الهدای و مصباح النادی» و «البرهان» نوشته است. وی ۲۵۰ مورد قرآنی را با احادیث اهل البیت از کتب روایی، مانند کتب اربعه و ... استخراج کرده و بر اساس سوره ها تنظیم نموده و ذیل آیات، روایات را بدون هیچ گونه اظهار نظری آورده است.

کتاب بر اساس دو نسخه تصحیح و تحقیق شده

تصحیح و تحقیق شده است. و محقق بزرگوار افزون بر استخراج مصادر احادیث و تطبیق روایات با مصادر، به رجال اسناد رسیدگی کرده و آنها را تصحیح نموده است. این کتاب با فهرس فنی، در نهایت در ۶ جلد منتشر خواهد شد که اکنون جلد اول آن زیر چاپ است و به زودی نشر خواهد یافت.

۷. رسائل المحقق الكرکی

تحقیق محمد حسون

رساله های کوتاه و بلند عالمان در میان آثار مفصل آنها از جایگاه ویژه ای برخوردارند. دقت و استوار نگاری در این رساله ها گاه به مراتب بیشتر از نگاشته های دراز دامن است. بسیاری از عالمان بنا به درخواستها و یا احساس نیازها موضوعاتی را در نوشته هایی کوتاه نگاشته اند که بخش عظیمی از میراث فرهنگی ما را تشکیل می دهند.

مرحوم محقق کرکی - مشهور به محقق ثانی - از تله های افراشته فقه و فقهات و از عالمان برجسته تشیع از این گونه رسائل فراوان دارد. آقای حسون اینک سالهاست که به جمع و تدوین و تصحیح و تحقیق این رسائل همت گماشته اند. حدود دو سال پیش اوکین جلد از این مجموعه را شامل ۷ رساله: الرسالة النجمیه، الرسالة الجعفریه، رسالة فی صلاة الجمعة، رسالة صیغ العقود و الایقات، الرسالة الرضاعیه، رسالة قاطعة للجاج فی تحقیق الخراج تصحیح و تحقیق کردند که به همت کتابخانه مرحوم آیت الله العظمی مرعشی چاپ و منتشر شد. سپس با فاصله کوتاهی ۲۳ رساله دیگر را نیز تصحیح و تحقیق کردند که کتابخانه یاد شده به نشر آن همت گماشت.

اکنون جلد سوم این مجموعه را در دست نشر دارند شامل پنج رساله:

- (۱) رساله طریق استنباط الأحكام - نوشتاری است کوتاه در بیان شیوه استنباط احکام و مبانی آن.
- (۲) حاشیه علی المختصر النافع. بخش میراث

(۳) فتاوی المحقق الكرکی. محقق - رضوان الله علیه - به لحاظ موقعیت اجتماعی و سیاسی ویژه ای که داشت مرجع و ملجأ مردم در احکام فقهی و مسائل شرعی بوده است. آنچه در این رساله آمده است پاسخهایی است به سؤالی مردم در مسائل شرعی و اعتقادی.

(۴) اثنا عشر مسأله. مجموعه ۱۲ سؤالی است که عالمان نجف به سال ۹۲۹ قمری فرستاده اند و محقق پاسخ گفته است.

(۵) شرح الفیه شهید اول - رضوان الله علیه.

آقای حسون به مجموعه ای در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران دست یافته اند که در ضمن آن پنج رساله از محقق کرکی بوده است: (۱) رسالة صیغة العقد المنقطع (۲) رسالة العقد الدائم و المنقطع (۳) مسائل فقهیه (۴) رسالة آداب السفر (۵) بعض البنود الفقهیه، شامل برخی از مسائل فقهی مانند نماز شب، خطبه نکاح و ...

آقای حسون در منابعی از شرح حالها نام رسائلی را دیده اند که نسخه های آنها را نیافته اند، نام آن رساله ها را می آوریم تا اگر کتابشناسان و محققان از وجود آنها نشانی دارند وی را مطلع سازند:

- (۱) رسالة السبحة (۲) رسالة الخبائز (۳) رسالة أحكام السلام و التحیه (۴) الرسالة المنصوریة (۵) رسالة تعريف الطهاره (۶) الرسالة الکریة (۷) رسالة الجیره (۸) رسالة تعقیبات الصلاة (۹) رسالة اثبات الرجعه (۱۰) رسالة فی الارث (۱۱) بیع المعاطاه (۱۲) درایة الحدیث (۱۳) شرح الفرائض النصیریة (۱۴) رسالة فی قلنسوة الحریر و الیدیاج (۱۵) المطاعن المجرمیة فی رد الصوفیه (۱۶) جدول فی شکیات الصلاة (۱۷) حل ملک الیمین (۱۸) رسالة فی الآداب و السنن (۱۹) تطهیر الأوانی

عیون اخبار الرضا بارها چاپ شده و چندین بار به فارسی گردانیده شده است. (ر.ک: الذریعة، ج ۴، ص ۱۲۰ و ج ۱۳، ص ۳۷۵؛ ایرانیون و الأدب العربی، ج ۳، ص ۱۵۰-۱۵۱).

نابسامانی برخی چاپها و کاستیها از یکسو، و لزوم چاپی محقق و منقح، روزآمد و استوار به همراه فهرستهای فنی برای سودمند ساختن هر چه بیشتر آن از سوی دیگر، باعث شده تا «مؤسسه تحقیقات امام خمینی - ره» به تصحیح و تعلیق آن همت گمارد. نسخه های معتمد

(۱) نسخه دانشگاه تهران، نگاشته شده به سال ۵۷۶. (۲) نسخه مدرسه عالی شهید مطهری، نوشته شده به سال ۸۷۵، (۳ و ۴) نسخه های کتابخانه آستان قدس رضوی، نگاشته شده به سال ۸۸۱ و ۹۷۰، ۵-۹ نسخه های کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی، نوشته شده به سال ۹۶۲ و ۹۸۰ و ۱۰۷۷ و ۱۰۷۷ و ۱۰۸۶، و بالآخره نسخه چاپی آن به چاپ سنگی به سال ۱۲۷۵.

محققان در گزینش متن از آن روی که هیچکدام از نسخه ها را به دور از اغلاط نیافته اند، شیوه تلفیق را پیشه ساخته اند تا متنی استوار و به دور از تصحیف و تحریف عرضه کنند. ابواب کتاب را شماره گذاری کرده اند که بر اساس نسخه ۹، مجموعاً ۱۳۹ باب است و هماهنگ با آنچه مؤلف در مقدمه آورده است.

تمام احادیث کتاب شماره گذاری شده و تا آنجا که ممکن بوده است، همگونیهای روایات با مجامع روایی دیگر، بویژه آثار مؤلف نشان داده شده است. افزون بر آنچه آمد، عبارات مبهم شرح شده و مواردی از متن با توجه به شرحهای کتاب در پانوشتها، توضیح داده شده است. همچنین شرح حال کوتاهی از اعلام متن نوشته شده و ابهامها و تصحیفها با توجه متون رجال، زدوده شده است. شهرها، آبادیها، تبارها و اصطلاحات متن نیز به اجمال توضیح داده شده است. پایان بخش کتاب

آقای حسون از رسائلی دیگر یاد کرده اند که در میان مجموعه های خطی کتابخانه های ایران نسخه دارد، اما یا تا کنون بدانها دست نیافته اند و یا در انتسابشان تردید دارند:

(۱) اجوبه المسائل الفقهیه (۲) رساله فی النیه (۳) رساله فی المیراث (۴) رساله فی مسأله الاعراض عن الشی (۵) رساله فی مسأله اقرار المريض بماله لغيره (۶) رساله فی وجوب الطهاره للمس کتاب الله (۷) رساله فی اصول الدین و فروعه (۸) رساله الصوم (۹) رساله فی تصرف المشتري فی زمن الخيار (۱۰) رساله عملیه (۱۱) رساله فی صلاة المسافر (۱۲) معانی افعال الصلاة.

۸. عیون اخبار الرضا

محمد بن علی بن بابویه، معروف به صدوق از آثار گرانقدر و سودمند محدث صدوق و فقیه بلند پایه، محمد بن علی بن بابویه، معروف تحقیق مؤسسه تحقیقات امام خمینی

عیون اخبار الرضا از آثار گرانقدر و سودمند محدث صدوق و فقیه بلند پایه، محمد بن علی بن بابویه، معروف به صدوق است. روایات این کتاب - چنانکه نام زیبای آن گویاست - یکسره از امام علی بن موسی الرضا - ع - است و به گفته محمد معصوم شیرازی: «و فی الجملة کتاب عیون اخبار الرضا شفاء عیونست». عالمان و محدثان، جایگاه بلند این در ثمین را ستوده اند و به عظمت و والایی آن توجه داده اند؛ از جمله محدث و مورخ بزرگوار، ابوالحسن اربلی می گوید:

فوائد این کتاب فراوان، چشمه های اخبار آن جوشان، و چگونگی محتوای آن دلیل اثبات محتوایش تواند بود

نهرستهای فنی آن خواهد بود؛ شامل: اعلام، جایها، حادثه ها، تبارها، مذهبها و آغاز روایات و آیات و هر آنچه محققان را در بهره وری از کتاب یاری خواهد رساند. جلد اول کتاب به زودی در ضمن انتشارات کنگره جهانی حضرت رضا - ع - منتشر خواهد شد.

۹. رسائل شهید الثانی

تحقیق گروهی از فاضلان

آثار موجود شهید - رضوان الله علیه - را به لحاظی می توان به دو قسم تقسیم کرد: الف) آثاری که از نظر کمی بیش از یک رساله و در حد کتاب است، که به صورت مستقل قابل چاپ و نشر خواهد بود.

ب) رساله ها و نوشته های کوتاهی که در حد یک کتاب نیست و نشر جداگانه را بر نمی تابد.

اکثر قریب به اتفاق قسم اول تا کنون یا با تصحیح و تحقیق چاپ و منتشر شده است و یا اکنون در دست تحقیق و نشر است. گرچه بسیاری از آنها به خاطر چاپ سنگی و یا ضعف تصحیح و تحقیقشان، نیازمند کاری دوباره اند. و برخی هم مانند حاشیه الشرایع و حاشیه النافع فی مختصر الشرایع به هیچ روی چاپ نشده اند، و تا کنون کسی مشغول تصحیح آنها نشده است.

اینک آقایان رضا مختاری، شیخ احمد عابدی، شیخ حسین شفیعی، و سید ابوالحسن مطلبی همت ورزیده اند که تمام رسائل موجود شهید را با نظم و ترتیبی جالب و تحقیقی استوار و مناسب، به گونه ای روزآمد با تخریح آیات، روایات، اقوال، توضیحات لازم و فهارس فنی در دو یا سه جلد منتشر کنند.

از جمله این رساله ها که تا کنون نسخه یا نسخه هایی از آنها به دست آمده و در دست تصحیح است می توان از اینها نام برد: (با این توضیح که برخی از این رساله ها به طور سنگی یا غیر سنگی چاپ شده، برخی هم مطلقاً به

چاپ نرسیده است. برای مشخص بودن این تعداد، در کنار نام رساله های چاپ نشده علامت ستاره گذاشته ایم):

- ۱- تقلید المیت؛
- ۲- تخفیف العباد فی بیان احوال الاجتهاد؛
- ۳- الاقتصاد و الإرشاد الی طريقة الاجتهاد؛
- ۴- الرسالة الاسطنبولية فی الواجبات العينية؛
- ۵- رسالة فی العدالة؛
- ۶- رسالة فی النية؛
- ۷- وجوب صلاة الجمعة؛
- ۸- الحث علی صلاة الجمعة؛
- ۹- خواص یوم الجمعة؛
- ۱۰- مناسک الحج؛
- ۱۱- نیات الحج و العمرة؛
- ۱۲- احکام الحج و العمرة؛
- ۱۳- فتاوی المختصر (الفوائد الفقهیه)؛
- ۱۴- حکم ماء البئر؛
- ۱۵- الیتقن بالطهارة و الحدث و الشک فی المتأخر منهما؛
- ۱۶- الحدث الاصغر أثناء غسل الجنابة؛
- ۱۷- نتائج الافکار فی حکم المقیمین فی الأسفار؛
- ۱۸- میراث الزوجة؛
- ۱۹- الحبوة و احکامها؛
- ۲۰- طلاق الغائب؛
- ۲۱- فائده فی معرفة سمت القبلة من الشام الی مکة؛
- ۲۲- شرح حدیث الدنيا مزرعة الآخرة؛
- ۲۳- تحقیق الإجماع فی زمن الغيبة؛

۴۳- إجازة الشهيد للشيخ حسين بن عبدالصمد والد

الشيخ البهائي؛

۴۴- إجازة الشهيد للشيخ محمود بن محمد

اللاهجاني الجيلاني؛

۴۵ إجازة الشهيد للشيخ عز الدين حسين بن زمعة

المدني؛

۴۶- إجازة الشهيد للشيخ سلمان بن محمد بن محمد

الجبعي العاملي؛

* ۴۷- إجازة الشهيد للسيد عطاء الله بن السيد بدر

الدين حسن الحسيني الموسوي؛

۴۸- إجازة الشهيد للسيد جمال الدين الحسن بن نور

الدين علي الشهير بابن أبي الحسن

۴۹- إجازة الشهيد لحسين بن مسلم الشهير بابن شعير

العاملي؛

* ۵۰- فائدة في طرق رواية الشهيد الثاني للصحيفة

السجادية و فائدة في طريق روايته لتهديب الاحكام.

البتة برخی از اجازاتی که ذکر شد، اجازة مبسوط

نیست بلکه انهاء کتاب به خط شهید است که پس از

خواندن شاگردی نزد وی یا سماع آن، برایش نوشته است.

مجموع این آثار - و هر چه جز اینها به دست آید - این شاء

الله با عنوان « رسائل الشهيد الثاني » در دو یا سه مجلد

منتشر خواهد شد. خواهشمندیم کسانی که نسخه های

خطی معتبر از این رساله ها در اختیار دارند به مصححان

اطلاع دهند. از همه کسانی که نسخه های خطی این رساله

ها را در اختیار مصححان نهاده اند بخصوص از سرپرست

محترم کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی - قدس

سره الشریف - و جناب حجت الاسلام و المسلمین آقای

سید محمد علی روضاتی، و خانم حورا نصیری امینی

فرزند فاضل گرامی جناب آقای فخرالدین نصیری امینی،

صمیمانه سپاسگزاری می شود.

۲۲- وصية نافعة؛

۲۵- مخالفة الشيخ الطوسي - قدس سره - لاجتماعات

نفسه؛

۲۶- أجوبة مسائل المازحية؛

* ۲۷- أجوبة مسائل ابن فروج؛

* ۲۸- أجوبة مسائل ابن زمعة المدني؛

* ۲۹- أجوبة المسائل السماكية؛

* ۳۰- أجوبة مسائل النجفية؛

* ۳۱- أجوبة مسائل شكرين حمدان؛

* ۳۲- تفسير آية البسملة؛

* ۳۳- حاشية الألفية؛

* ۳۴- شرح الألفية (بجز المقاصد العلية است)؛

* ۳۵- حاشية خلاصة الاقوال في علم الرجال؛ (به

طور مستقل چاپ نشده ولی به طور پراکنده در کتابهای

مختلف از آن نقل شده است).

* ۳۶- فائدة في الإرث (غير از ميراث الزوجة، و

رسالة حبوه است).

* ۳۷- إجازة الشهيد الثاني للشيخ ابراهيم بن علي بن

عبدالعالي الميسي؛

* ۳۸- إجازة الشهيد الثاني للشيخ احمد الحلبي.

۳۹- إجازة الشهيد الثاني للسيد علي بن الصائغ

الحسيني الموسوي؛

* ۴۰- إجازة الشهيد الثاني للسيد علي بن الصائغ

الحسيني الموسوي؛ (بجز اجازة قبلي است)

* ۴۱- اجازة الشهيد للسيد علي بن الصائغ الحسيني

الموسوي (غير از دو اجازة قبل است)

۴۲- إجازة الشهيد للشيخ تاج الدين بن الشيخ هلال

الجزائري؛